

УДК 657.1:658:005.5
DOI: 10.60022/3(3)-7S

Бондар Микола Іванович

доктор економічних наук, професор
декан факультету обліку та податкового менеджменту
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Bondar Mykola

Doctor of Economic Sciences, Professor
Dean of the Faculty of Accounting and Tax Management
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1904-1211

Остап'юк Наталія Анатоліївна

доктор економічних наук, професор
професорка кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Ostapiuk Nataliia

Doctor of Economic Sciences, Professor
Professor of the Department of Accounting and Consulting
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-2347-3815

Єршова Наталя Юріївна

доктор економічних наук, професор
професорка кафедри обліку і фінансів
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Україна

Iershova Natalia

Doctor of Economic Sciences, Professor
Professor of the Department of Accounting and Finance
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3544-3816

ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Глобальні тренди демонструють об'єктивну необхідність забезпечення сталого розвитку підприємства як передумову його виживання у конкурентному середовищі. У дослідженні доведені переваги, які отримують фармацевтичні компанії при використанні в практиці ABC-методу для обліку і аналізу екологічних витрат. Представлені концептуальні засади екологічного управлінського обліку, які охоплюють елементи та принципи, які дозволять інтегрувати екологічні аспекти в управлінські процеси, сформувати точну екологічну та фінансову інформацію, забезпечити прозорість та відповідність стандартам ESG, ISO 14001, GRI. Розроблений методичний підхід до використання ABC-методу для обліку та аналізу екологічних витрат при прийнятті рішень в системі управління сталим розвитком фармацевтичної компанії. За результатами дослідження, розширений периметр управлінського обліку і аналізу в контексті формування інформативних корпоративних показників у напрямку економічного та екологічного вимірів при складанні внутрішньокорпоративної звітності та звітності зі сталого розвитку.

Ключові слова: облік і аналіз витрат, екологічні витрати, управлінський облік, ABC-метод, сталий розвиток, управлінська звітність, екологічний менеджмент

INNOVATIVE COST ACCOUNTING PRACTICES TO ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

Abstract. Global trends demonstrate the objective necessity of ensuring sustainable development of the enterprise as a prerequisite for its survival in the global competitive environment. Innovations in management

accounting are crucial for achieving sustainable cost management. The directions of this research were focused on: 1) theoretical substantiation of the role of management accounting in ensuring sustainable development of pharmaceutical companies; 2) practical recommendations for accounting and analysis of environmental costs; 3) improvement of forms of intra-corporate reporting for analytical support of environmental decision-making. Our arguments are aimed at expanding the scope of application of management accounting and analysis, since domestic enterprises use innovative methods of cost accounting extremely limitedly. We prove the advantages that pharmaceutical companies receive when using the ABC method in practice for accounting and analysis of environmental costs. The conceptual principles of environmental management accounting are presented. They cover elements and principles that will allow integrating environmental aspects into management processes, generating accurate environmental and financial information, ensuring transparency and compliance with ESG, ISO 14001, GRI standards. A methodological approach to using the ABC method in management accounting and environmental cost analysis for decision-making in the sustainable development management system of a pharmaceutical company is proposed. The implementation of the proposed methodological approach based on pharmaceutical company data is presented. As a result, we expand the perimeter of management accounting and analysis in the context of forming informative corporate indicators in the direction of economic and environmental dimensions when preparing internal corporate reporting and sustainability reporting.

Keywords: cost accounting and analysis, environmental costs, management accounting, ABC-method, sustainable development, management reporting, environmental management.

Постановка проблеми. Зміна глобальної економічної динаміки у бік більшої складності через технологічні інновації, соціальні трансформації – наголошує на важливості забезпечення сталого розвитку підприємства. В контексті формування інформативних показників соціального та екологічного вимірів сталого розвитку розширюється традиційний периметр управлінського обліку. Інноваційні інструменти управлінського обліку стають дедалі більш затребуваними для впровадження при формуванні інтегрованої системи екологічного менеджменту для забезпечення балансу між економічними потребами бізнесу та безпекою навколишнього середовища і суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зростання кількості наукових праць, присвячених методології управлінського обліку обумовлене інтересом дослідників та запитам бізнесу на інструменти підтримки стратегічно орієнтованого сталого управління [1, 2, 4-10]. Беррітт Р. Л. та ін. досліджують потенціал управлінського обліку у напрямку соціальних і екологічних показників ефективності [1]. Бейрд К. та Тунг А. вивчають ефективність практик управлінського обліку з точки зору підтримки осіб, які приймають рішення для покращення екологічних та економічних показників організації [2]. Нартей С. Н., Ван дер Полл Х. М. оцінюють інноваційні практики управлінського обліку для сталого розвитку малих та середніх виробничих підприємств [3]. Бір П.Д. та Френд Ф. досліджують значення управлінського обліку при підтримці нефінансової звітності у сфері сталого розвитку [4]. Відповідно до підходу СІМА, «управлінський це процес, який допомагає приймати рішення для створення вартості та забезпечення стійких досягнень» [5, с. 18]. Це обумовлює активізацію наукових дискусій щодо вдосконалення обліку екологічних витрат методами управлінського обліку та аналізу з урахуванням галузевої специфіки [6-10]. В цьому контексті, Ортіс-Сеа В. та ін. визначили переваги використання методу АВС для мінімізації впливу на довкілля у таких галузях, як стійке будівництво, металургія, транспорт та виробництво [6]. Ель-Гібалі М. довів, як інтеграція калькуляції витрат на основі діяльності з процесами постійного вдосконалення покращує управління витратами та операційну ефективність [7]. Дослідженню аспектів практичного впровадження методу АВС у господарську практику вітчизняних підприємств присвячено наукові роботи Яскал І., Сначова М., Ломтевої І. та ін. [9, 10]. Проте, є потреба подальшого наукового пошуку, обґрунтування впровадження в практику інноваційних інструментів управлінського обліку для потреб екологічного менеджменту з урахуванням галузевої належності підприємства.

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування та розробка підходу до практичного використання інноваційних інструментів управлінського обліку і аналізу екологічних витрат при прийнятті рішень в системі управління сталим розвитком підприємства.

Виклад основного матеріалу. Реалізація концепції сталого розвитку в галузях обумовлена специфічними інструментами та пріоритетами, що визначаються технологічними та організаційними особливостями окремих сфер економіки, як-то енергоефективні технології в промисловості, агроекологічні практики в сільському господарстві, енергоощадні матеріали в будівництві, екологічно чисте виробництво ліків та утилізація медичних відходів у фармації. Характеристикою виробництва продукції фармацевтичних виробників є те, що непрямі витрати займають значну частину в загальній

собівартості продукції: значна кількість етапів виробничого процесу, чисельні обслуговуючі підрозділи, складна інфраструктура – потребують значних витрат на утримання обладнання, управління й загальновиробничі потреби. Прийняття фармацевтичною компанією принципів сталого розвитку, визначатиме пошук методів обліку та аналізу екологічних витрат (ЕКА), оскільки витрати на дотримання екологічних норм неухильно зростають. Концептуальні основи екологічного управлінського обліку охоплюють елементи та принципи, які дозволять інтегрувати екологічні аспекти в управлінські процеси, сформувати точну екологічну та фінансову інформацію, забезпечити прозорість та відповідність стандартам (підготовка звітності для ESG, ISO 14001, GRI) [11] та в цілому підвищити довіру з боку інвесторів, партнерів, суспільства (рис. 1).

Рис. 1. Концептуальні основи екологічного управлінського обліку (ЕМА)
Джерело: сформовано авторами на основі [5, 7, 12, 13]

Екологічні витрати є частиною повсякденних господарських справ фармацевтичних компаній, обумовлених особливостями їх господарської діяльності. При цьому, технологічний процес є складним через велику кількість партій та різноманітність використовуваної сировини. Лікарські препарати випускаються в екологічні матриці та впливають на навколишнє середовище на всіх етапах їх життєвого циклу: від виробництва до фази утилізації. Тому, ABC-метод доцільно використовувати фармацевтичним компаніям, щоб точніше оцінити прибутковість кожного препарату, покращити операційну ефективність, а також опосередковано покращити фінансові показники.

Комбінація даних фінансового обліку, обліку витрат і балансів матеріальних ресурсів використовується для підвищення ефективності використання матеріалів, скорочення витрат на охорону навколишнього середовища, зниження ризиків. Покроковий алгоритм реалізації методу ABC представлений на рис. 2. Далі, розглянемо реалізацію запропонованого методичного підходу на основі даних фармацевтичної компанії.

Рис. 2. Методичні підхід до використання АВС-методу в управлінському обліку та аналізі екологічних витрат для прийняття рішень в системі управління сталим розвитком фармацевтичної компанії
Джерело: сформовано авторами на основі [6-8]

Етап I. Для формування бази екологічних витрат (ЕМА) використаний матричний метод, який дозволив впорядкувати екологічні витрати за категоріями, підкатегоріями та об'єктами витрат (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця для формування бази екологічних витрат (ЕМА) (Етап I)

Категорія витрат	Підкатегорія витрат	Сума (тис. грн)	Примітка / Джерело
Поточні витрати	Очищення стічних вод	180	Водопостачання
Поточні витрати	Утилізація відходів	120	Контракти з утилізацією
Капітальні витрати	Модернізація фільтрів	300	Дані з лічильників
Адміністративні витрати	Сертифікація ISO 14001	50	Фінансовий звіт
Поточні витрати	Лабораторний моніторинг	90	Звіт екологічного аудиту
Штрафи	За перевищення викидів	30	Звіт екологічного аудиту

Джерело: складено авторами

Матриця – це основа для подальшого АВС-аналізу: оцінки та класифікації екологічних витрат за значущістю. Разом вони створюють потужну основу для прийняття екологічно обґрунтованих управлінських рішень.

Етап II. АВС-аналіз екологічних витрат передбачає розподіл витрат на групи з присвоєнням рівня критичності (табл. 2, рис. 3).

Таблиця 2

АВС-аналіз екологічних витрат (Етап II)

Група	Витрати	Частка у загальних витратах	Критичність
A	Модернізація фільтрів (300 тис.)	33%	Середня
A	Очищення стічних вод (180 тис.)	20%	Висока
B	Утилізація відходів (120 тис.)	13%	Висока
B	Лабораторний моніторинг (90 тис.)	10%	Середня
C	Сертифікація ISO (50 тис.)	6%	Низька
C	Штрафи (30 тис.)	3%	Висока

Джерело: складено авторами

Група А: найбільш значущі витрати: модернізація фільтрів, очищення стічних вод. Група В: середні за значущістю: утилізація відходів, лабораторний моніторинг. Група С: менш значущі: сертифікація

ISO, штрафи. Графік ABC (рис. 3) підтверджує, що фармацевтична промисловість характеризується дуже високим рівнем водоспоживання, що зумовлює утворення значних обсягів стічних вод і викиди забруднень в повітря представляють собою невід'ємну частину технологічного процесу. Ці викиди включають різноманітні хімічні речовини та частки, які виникають під час виробництва та обробки лікарських препаратів.

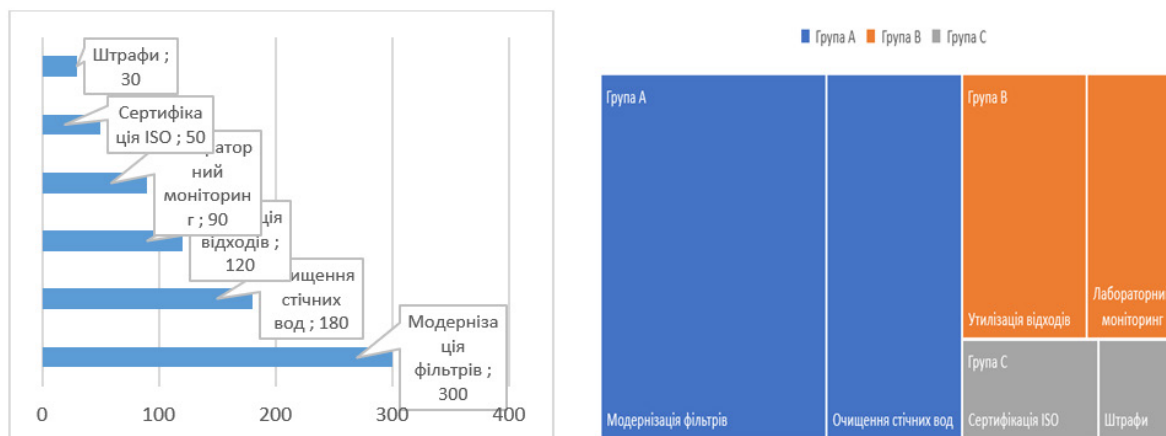

Рис. 3. Графік ABC-аналізу витрат фармацевтичної компанії
Джерело: сформовано авторами

Етап III. Встановлення пріоритетності управлінських заходів за принципом ABC (табл. 3).

Таблиця 3

Матриця «Управлінські рішення за методом ABC» (Етап III)

Група	Рівень пріоритетності	Управлінські рішення
А	високий	Підлягає постійному контролю та оптимізації
В	середній	Можна оптимізувати через підвищення ефективності процесів
С	низький	Мінімальні витрати, але важливі для репутації та відповідності

Джерело: складено авторами на основі [6-8]

Матриця, сформована на етапі III дозволить зосередитись на витратах, які мають найбільший вплив на екологічну ефективність (категорія А). Так, висока частка та пріоритет «А» у витратах на утилізацію хімічних відходів може бути основною для розробки відповідної стратегії. Також, матриця допоможе підвищити прозорість для керівництва щодо того, яким чином розподіляються ресурси та як це впливає на довкілля.

Етап IV. Формування внутрішньої звітності інструментами є Excel, Power BI, ERP-системи. Аналітику екологічних витрат доцільно проводити за кожним підрозділом (наприклад: PH01, PH02, PH03) (табл. 4).

Таблиця 4

Аналітика щодо екологічних витрат для підрозділів фармацевтичної компанії за підкатегоріями для PH01

Код підрозділу	Підкатегорія	Сума (грн)	Частка, %	Накопичувана частка, %	Клас ABC
PH01	Очищення стічних вод	120000	70,58824	70,58824	В
PH01	Сертифікація ISO	50000	29,41176	100	С

Джерело: складено авторами

Діаграма Парето, складена для PH01 візуально показує найбільш високі підкатегорії екологічних витрат, які мають найбільший вплив на собівартість або результат господарської діяльності з позиції впливу на довкілля (рис. 4). Це допоможе зосередитися керівництву та менеджменту компанії на вирішенні найважливіших проблем, щоб досягти найбільшого покращення.

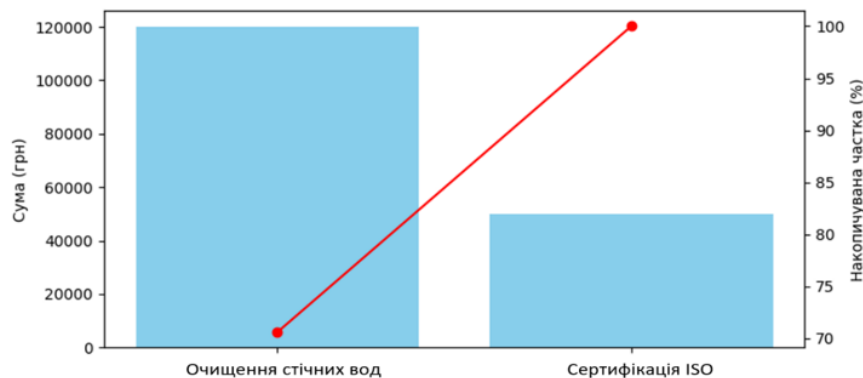

Рис. 4. Діаграма Парето – РН01
Джерело: сформовано авторами

Аналітика екологічних витрат для підрозділів РН02, РН03 фармацевтичної компанії за підкатегоріями представлена у табл. 5, 6.

Таблиця 5

Аналітика щодо екологічних витрат для підрозділів фармацевтичної компанії за підкатегоріями для РН02

Код підрозділу	Підкатегорія	Сума (грн)	Частка, %	Накопичувана частка, %	Клас ABC
РН02	Модернізація обладнання	250000	100	100	С

Джерело: складено авторами

Таблиця 6

Аналітика щодо екологічних витрат для підрозділів фармацевтичної компанії за підкатегоріями для РН03

Код підрозділу	Підкатегорія	Сума (грн)	Частка, %	Накопичувана частка, %	Клас ABC
РН03	Лабораторний моніторинг	80000	100	100	С

Джерело: складено авторами

Форма внутрішньої управлінської звітності може бути доповнена з урахуванням категорії витрат, відповідальними особами (для формування центрів відповідальності) та ін. (табл. 7).

Таблиця 7

Форма звітності щодо екологічних витрат фармацевтичної компанії

Категорія витрат	Підкатегорія	Сума, тис. грн	Відповідальна особа	Дата	Примітки
Поточні витрати	Очищення стічних вод	15	ПІБ співробітника	2024/03/15	Контракт з ТОВ 'ЕкоЧист'
Поточні витрати	Утилізація відходів	12	-/-	2024/03/20	Щомісячна послуга
Поточні витрати	Фільтрація повітря	8	-/-	2024/03/25	Заміна фільтрів HEPA
Капітальні витрати	Закупівля фільтраційного обладнання	85	-/-	2024/02/10	Інвестиція в нову лінію
Капітальні витрати	Модернізація вентиляційної системи	60	-/-	2024/02-/8	Покращення енергоефективності
Адміністративні витрати	Сертифікація ISO 14001	25	-/-	2024/01/30	Послуги сертифікаційного органу
Адміністративні витрати	Навчання персоналу	10	-/-	2024/01/25	Курс з екологічної безпеки
Штрафи та компенсації	Штраф за перевищення викидів	18	Інспекція ДЕІ	2024/03/05	Рішення Держекоінспекції
Узагальнена інформація по витратах по категорії					
Адміністративні витрати		35			
Капітальні витрати		145			

Продовження таблиці 7

Поточні витрати	35
Штрафи та компенсації	18
Загальна сума	233

Джерело: складено авторами

Графік витрат по категоріях на основі даних форми звітності щодо екологічних витрат фармацевтичної компанії (табл. 8) представлений на рис. 5.

Рис. 5. Графік витрат по категоріях
Джерело: сформовано авторами

Результати (рис. 5) свідчать: 1) поточні витрати мають найвищу суму серед усіх категорій, 2) капітальні витрати є значними, що свідчить про інвестиції в екологічну модернізацію, 3) адміністративні витрати та штрафи важливі для контролю та відповідності. В системі управлінського обліку можливо розширити аналітику під конкретні потреби підприємства, що надасть у подальшому низку переваг та можливостей при формуванні адресної інформації (табл. 8).

Таблиця 8

Розширена аналітика в системі управлінської звітності компанії (скриншот листа Excel)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Категорія витрат	Підкатегорія	Сума (грн)	Код	Ном	Джерело ф	Статус ви	Відповідальна ф	Дата	Приміт	Місяць
2	Поточні витрати	Очищення стічних вод	12000	RH01	D-001	Бюджет	Факт	Іваненко І.І.	2024-01-15		2024-01
3	Поточні витрати	Лабораторний моніторинг	8000	RH01	D-002	Грант	План	Петренко П.П.	2024-01-20		2024-01
4	Капітальні витрати	Модернізація фільтрів	50000	RH02	D-003	Бюджет	Факт	Сидоренко С.С.	2024-02-10		2024-02
5	Адміністративні витрати	Сертифікація ISO	7000	RH01	D-004	Власні кошти	Факт	Ковальчук К.К.	2024-02-18		2024-02
6	Штрафи	За перевищення викидів	3000	RH03	D-005	Бюджет	Факт	Мельник М.М.	2024-03-05		2024-03
7											
8											

Джерело: складено авторами

Розширена аналітика (табл. 8) дозволяє формувати структуровані масиви даних за різними аналітичними розрізами, що підвищує інформативність управлінської звітності. Для системи екологічного менеджменту ця інформація підвищує ефективність екологічного бюджетування (планування витрат на екологічні заходи, визначення пріоритетних напрямів інвестування) при встановленні та оцінці індикаторів сталого розвитку [14].

Висновки. У цьому дослідженні представлено теоретичне обґрунтування та надані практичні рекомендації з обліку і аналізу екологічних витрат. Доведено, що використання концепції екологічного управлінського обліку надає підприємству широкий спектр переваг, які сприяють сталому розвитку, ефективному управлінню ресурсами та підвищенню його конкурентоспроможності. В практичному аспекті, запропонований методичний підхід обліку та аналізу екологічних витрат за ABC-методом здатний підвищити ефективність та прибутковість фармкомпанії. За проведеними розрахунками, при

прийнятті рішень в системі управління сталим розвитком, фармацевтична компанія може зменшити витрати на 10–15% без шкоди для екології. Певним обмеженням є те, що система управління витратами ABC потребує більше ресурсів, має вищу вартість впровадження за рахунок необхідного налаштування автоматизації та аналітики, але дає стратегічні переваги під час прийняття управлінських рішень щодо забезпечення сталого розвитку. Інформація, яка акумулюється в системі управління завдяки управлінському обліку може бути ефективно використана при формуванні звітності для ESG-оцінки (екологічної, соціальної та управлінської відповідальності). Тому, подальші перспективи можуть бути зосереджені на методичних засадах формування екологічної звітності як частині корпоративної відповідальності фармацевтичної компанії.

1. Burritt R. L., Schaltegger S., Christ K. L. Environmental management accounting – Developments over the last 20 years from a framework perspective. *Australian Accounting Review*. 2023. vol. 33(107). pp. 336-35. DOI: <https://doi.org/10.1111/auar.12407> (дата звернення: 23.01.2026).
2. Baird K., Su S. X., Tung A. An insight into the associations between environmental activity management, environmental management systems and performance. *Meditari Accountancy Research*. 2022. vol. 30(6). p. 1449-1469. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2020-0714> (дата звернення: 2.02.2026).
3. Nartey S. N., van der Poll H. M. Innovative management accounting practices for sustainability of manufacturing small and medium enterprises. *Environment, Development and Sustainability*. 2021. vol. 23. pp. 18008-18039. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01425-w> (дата звернення: 20.01.2026).
4. Beer P.D., Friend F. Environmental accounting: a management tool for enhancing corporate environmental and economic performance. *Ecological Economics*. 2006. Vol. 58, No. 3. pp. 548–560. DOI:10.1016/j.ecolecon.2005.07.026 (дата звернення: 19.12.2025).
5. CIMA (2014) Global management accounting principles. <https://surli.cc/tddeha> (дата звернення: 19.12.2025).
6. Ortiz-Cea V., Dote-Pardo J., Geldres-Weiss V. V. The Role of Activity-Based Costing in Reducing Environmental Impact: A Systematic Literature Review. *Sustainability*. 2025. vol. 7(3). pp. 1275-1301. DOI: 10.3390/su17031275 (дата звернення: 21.12.2025).
7. El-Gibaly M. Integrating Activity-Based Costing With Continuous Enhancement: A Strategic Approach to Operational Efficiency and Cost Management. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*. 2024. vol. 24(10). pp. 395-415. DOI:10.9734/ajeba/2024/v24i101536 (дата звернення: 2.02.2026).
8. Quesado P., Silva R. Activity-Based Costing (ABC) and Its Implication for Open Innovation. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2021. vol.7. p. 41-52. DOI:10.3390/joitmc7010041 (дата звернення: 2.02.2026).
9. Яскал І., Яскал О., Стасюк І. Перспективи використання методу ABC у господарській практиці підприємств. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 2. С. 170-176. DOI: 10.35774/econa2021.02.170 (дата звернення: 2.02.2026).
10. Сначов М. П., Ломтева І. М. Особливості застосування системи ABC-калькулювання для обліку затрат. *Modern Economics*. 2020. № 20. С. 253-260. DOI: 10.31521/modecon.V20(2020)-39 (дата звернення: 10.01.2026).
11. ISO 14000. Available at: <https://surl.lu/aphmdn> (дата звернення: 3.01.2026).
12. Єршова Н.Ю. Удосконалення теоретико-методичних основ інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2020. № 10(152). С. 38-44. DOI: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2020.09.05> (дата звернення: 2.01.2026).
13. Феденко Д. О., Остап'юк Н.А. Автоматизація звітності зі сталого розвитку: роль візуальних конфігураторів у бухгалтерському обліку. *Облік, контроль і оподаткування на шляху повоєнного відновлення України та досягнення цілей сталого розвитку* : М-ли Х Міжнар. наук.-практ. конф. (10–11 квіт. 2025 р). – Київ : КНЕУ, 2025. С. 137–139. (дата звернення: 23.01.2026).
14. Кондратьєв Б. О. Інформаційне забезпечення управління сталим розвитком підприємства як актуальний напрям сучасних наукових досліджень. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 40. С. 227-232. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/40_2020_ukr/42.pdf (дата звернення: 18.01.2026).

References

1. Burritt R. L., Schaltegger S., Christ K. L. (2023) Environmental management accounting – Developments over the last 20 years from a framework perspective. *Australian Accounting Review*. vol. 33(107). pp. 336-35. DOI: <https://doi.org/10.1111/auar.12407> (accessed January 23, 2026).
2. Baird K., Su S. X., Tung A.(2022) An insight into the associations between environmental activity management, environmental management systems and performance. *Meditari Accountancy Research*. vol.

- 30(6). pp. 1449-1469. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2020-0714> (accessed February 2, 2026).
3. Nartey S. N., van der Poll H. M. (2021) Innovative management accounting practices for sustainability of manufacturing small and medium enterprises. *Environment. Development and Sustainability*. vol. 23. pp. 18008-18039. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01425-w> (accessed January 20, 2026).
4. Beer P.D., Friend F. (2006) Environmental accounting: a management tool for enhancing corporate environmental and economic performance. *Ecological Economics*. Vol. 58, No. 3. P. 548–560. DOI:10.1016/j.ecolecon.2005.07.026 (accessed December 19, 2025).
5. CIMA (2014) Global management accounting principles. <https://surli.cc/tddeha> (accessed December 19, 2025).
6. Ortiz-Cea V., Dote-Pardo J., Geldres-Weiss V. V., Peña-Acuña V. (2025) The Role of Activity-Based Costing in Reducing Environmental Impact: A Systematic Literature Review. *Sustainability*. vol. 7(3). pp. 1275-1301. DOI: 10.3390/su17031275 (accessed December 21, 2025).
7. El-Gibaly M. (2024) Integrating Activity-Based Costing With Continuous Enhancement: A Strategic Approach to Operational Efficiency and Cost Management. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*. vol. 24(10). pp. 395-415. DOI:10.9734/ajeba/2024/v24i101536 (accessed February 2, 2025).
8. Quesado P., Silva R. (2021) Activity-Based Costing (ABC) and Its Implication for Open Innovation. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. Vol.7. pp. 41-52. DOI:10.3390/joitmc7010041 (accessed February 02, 2026).
9. Yaskal I., Yaskal O., Stasiuk I. (2021) Perspektyvy vykorystannia metodu ABC u hospodarskii praktytsi pidpriemstv [Prospects for using the ABC method in the business practice of enterprises]. *Ekonomichnyi analiz*. T. 31. No 2. pp. 170-176. DOI: 10.35774/econa2021.02.170 (accessed: February 2, 2026).
10. Snachov M. P., Lomtieva I. M. (2020) Osoblyvosti zastosuvannia systemy AVS-kalkuliuvannia dlia obliku zatrat [Features of using the ABC costing system for cost accounting]. *Modern Economics*. No. 20. pp. 253-260. DOI: 10.31521/modecon.V20(2020)-39 (accessed January 5, 2026).
11. ISO 14000. Available at: <https://surl.lu/aphmdn> (accessed January 3, 2026).
12. Iershova N.Iu. (2020) Udoskonalennia teoretyko-metodychnykh osnov informatsiinoho zabezpechennia upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstva. Enerhozberezhennia [Improving the theoretical and methodological foundations of information support for the management of sustainable development of an enterprise]. *Enerhozberezhennia. Enerhetyka. Enerhoaudyt*. No. 10(152). pp. 38-44. DOI: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2020.09.05> (accessed January 2, 2026).
13. Fedenko D. O., Ostapiuk N.A. (2025) Avtomatyzatsiia zvitnosti zi staloho rozvytku: rol vizualnykh konfiguratoriv u bukhhalterskomu obliku [Automation of sustainability reporting: the role of visual configurators in accounting]. *Oblik, kontrol i opodatkovannia na shliakhu povoiennoho vidnovlennia Ukrainy ta dosiahnennia tsilei staloho rozvytku* : M-ly Kh Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (10–11 kvit. 2025 r). – Kyiv : KNEU. pp. 137–139. (accessed January 23, 2026).
14. Kondratiev B. O. (2020) Informatsiine zabezpechennia upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstva yak aktualnyi napriam suchasnykh naukovykh doslidzhen. [Information support for the management of sustainable development of an enterprise as a relevant direction of modern scientific research]. *Infrastruktura rynku*. No. 40. pp. 227-232. Available at: URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/40_2020_ukr/42.pdf (accessed January 18, 2026).

Отримано: 02.02.2026

Прийнято до публікації: 03.03.2026

Опубліковано: 15.03.2026